

**»Mladi za napredek Maribora 2017«
34. srečanje**

ŠTAJERSKI GOVOR, PRIIMKI IN LEDINSKA IMENA V OBČINI RAČE-FRAM

Raziskovalno področje **SLOVENSKI JEZIK**

Raziskovalna naloga

PROSTOR ZA NALEPKO

Avtor: JANA MAČEK
Mentor: VANJA KANCLER, METKA VOLMAJER
Šola: SREDNJA ZDRAVSTVENA IN KOZMETIČNA
ŠOLA MARIBOR

Maribor, 6.2.2017

POVZETEK

Govor je živ organizem, ki se nenehno spreminja.

Na besedje slovenskega knjižnega jezika so vplivali stiki z drugimi jeziki. Ker izviram iz narečno obarvanega področja, me tematika narečij močno zanima. S pomočjo informatorjev bom predstavila govor občine Rače-Fram, ki spada v štajersko narečno skupino.

Kmetije na obrobju občine se imenujejo drugače, kot se pišejo njihovi lastniki. V raziskovalni nalogi bom popisala priimke prebivalcev naše občine (popisala spomenike na pokopališču ...). Na podlagi tega bom ugotavljala izvor priimkov, saj sem mnenja, da so poleg priimkov slovanskega izvora močno prisotni tudi priimki germanskega izvora. Prav tako bom potrdila dejstvo, da je na podeželju močno uveljavljeno domače ime in da imajo kmetije tudi ledinska imena. Raziskovala bom s pomočjo literature in dela na terenu (informatorji, obisk krajevnega urada, popis nagrobnih spomenikov).

SUMMARY

Speech is a living organism which changes constantly.

Vocabulary of the Slovenian language was influenced by other languages surrounding it. I come from dialectologically diverse region and I am interested in researching different dialects. With the help of different native/dialect speakers I will present the speech of the municipality Rače-Fram from the Styria dialect group.

The farms on the edge of the municipality have different names as their owners. In my research paper, I will collect and list the surnames of residents in our municipality (I will list the gravestones on the cemetery ...). On the basis of collected data, I will try to find out the origin of the surnames, because I believe that they have Slavonic and Germanic origin. I also want to affirm the fact that on the countryside, farms have their own usually used family names and their own fallow names. My research will be based on the field work (dialect speakers, visiting the local office, listing the gravestones on the cemetery) and researching the given literature.

Kazalo vsebine

1 UVOD	4
1.1 Metodologija dela	6
1.2 Znaki za zapis	6
2 OBČINA RAČE-FRAM.....	8
3 ŠTAJERSKO NAREČJE.....	10
3.1 Govor Frama	10
3.1.1 Glasoslovje.....	11
3.1.2 Oblikoslovje	12
3.1.3 Skladnja	14
3.1.4 Zapis besedila	14
3.1.5 Ugotovitve	14
4 PRIIMKI NA SLOVENSKEM	15
4.1 Jezikovna podoba	15
4.2 Ženskost v slovanskih priimkih	17
4.3 Zgodovina priimkov v občini Rače-Fram	18
4.4 Analiza priimkov v občini Rače-Fram.....	20
4.4.1 Priimki glede na osebne lastnosti in vzdevke	20
4.4.2 Priimki tujega izvora	21
4.4.3 Priimki iz krajevnih imen	21
4.4.4 Priimki glede na poklic.....	22
4.4.5 Priimki po rojstnih imenih	22
4.4.6 Nerazvrščeni priimki	22
5 HIŠNA IN LEDINSKA IMENA	24
5.1 Hišna imena občine Rače-Fram	24
5.1.1 Analiza hišnih imen.....	27
5.2 Ledinska imena	27
5.2.1 Analiza ledinskih imen	28
6 DRUŽBENA ODGOVORNOST.....	29
7 ZAKLJUČEK	30
8 VIRI IN LITERATURA	31
9 PRILOGE.....	30

Kazalo slik

Slika 1 ZEMLJEVID OBČINE RAČE-FRAM (vir: http://www.race-fram.si/povezava.aspx?pid=354).....	8
Slika 2 ZNAMENITOSTI OBČINE RAČE-FRAM (vir: http://www.race-fram.si/povezava.aspx?pid=354)..	9

Kazalo tabel

Tabela 1: Samoglasniški sestav govora Rače-Fram	11
Tabela 2: 1. ženska sklanjatev	12
Tabela 3: 2. ženska sklanjatev	12
Tabela 4: 2. ženska sklanjatev	13
Tabela 5: 1. moška sklanjatev.....	13
Tabela 6: Priimek gospodarja in domače ime	26
Tabela 7: Ledinska imena	28

1 UVOD

Odkar se zavedam, se srečujem z različno govorečimi ljudmi. Vseskozi sem govorico sebe, sošolk, učiteljev in vaščanov primerjala. Bilo mi je nenavadno in zanimivo, da tako različno govorimo. Opazila sem razliko med govorom starejših in mlajših. Tekom šolanja sem ugotovila, da starejši veliko pogosteje govorijo v narečju. Danes bi lahko rekla, da so bolj pripadni materinščini, saj je narečje jezik, s katerim se srečamo ob rojstvu, šele kasneje se priučimo zbornega jezika.

Glede na dejstvo, da ne govorim narečja, čeprav me obdajajo narečno govoreči, sem se odločila, da natančneje preučim jezik svojega kraja. Ob tem sem naletela na zanimive zgodbe ljudi in kraja, v katerem živim. Pripovedovalci so se ob pripovedovanju zgodb razkrili – dali del sebe. Ob prebiranju zgodovinskih knjig pa sem se seznanila tudi z zgodovino svoje občine.

Zraven narečij so me pritegnili tudi priimki. Srečala sem se s priimkom Mali, Štern, Koren ... Ob vsem tem pa Mali ni bil majhen, Štern ni bil zvezda in Koren ni pognal korenin. Spraševala sem se od kod takšno ime. Logična posledica temu je, da sem sklenila popisati priimke prebivalstva občine Rače-Fram. Ob tem sem ugotavljala, v katero skupino priimkov jih lahko uvrstimo in ali so ti priimki tujega ali slovanskega izvora.

Ker je prebivalstvo v tej občini, vsaj prvotno bilo kmečko, so kmetije dobile svoje ime, ki se je ohranilo vse do danes. Že sošolci iz osnovne šole so prihajali iz kmetij, ki so se imenovale drugače, kot so se pisali. Tako sem ob priimkih zapisala tudi domača imena.

Kmetije so sestavljene iz več parcel. Da so kmetje vedeli, na katerem koncu kmetije delajo ali imajo opravilo, so si za posamezni kos zemlje izmislili svoje poimenovanje. Tako imajo kmetije poleg domačega imena svoja poimenovanja tudi za posamezno parcelo. Temu pravimo ledinska imena.

Pred začetkom raziskovanja sem si postavila trditve – hipoteze:

1. Govor v občini Rače-Fram spada v štajersko narečno skupino.
2. Značilna za ta govor sta ozka e in o.
3. Priimki tujega izvora so vezani na germanski (nemški) prostor.
4. Največ priimkov je vezanih na poklic.
5. Ohranjena so domača hišna imena, ki se razlikujejo od priimka, ki ga nosi lastnik.

6. Ohranjena so ledinska imena, ki so povezana z lego parcele.

1.1 Metodologija dela

Pri raziskovalnem delu sem poskušala uporabiti čim več različnih metod dela:

- metoda dela z viri in literaturo,
- delo na terenu;
- obdelava zbranega gradiva.

Teoretični del raziskovalne naloge sem tvorila s pomočjo literature, ki sem si jo izposodila v knjižnici, in s pomočjo člankov na spletnih straneh. Raziskovanje priimkov in framskega govora je potekalo kot terensko delo – obiskala sem framsko pokopališče in popisala priimke iz nagrobnih spomenikov. Popisane priimke sem razvrstila v skupine glede na pomen. Pomembno vlogo pri raziskovanju so imeli tudi informatorji, ki sem jih obiskala. V framskem narečju so pripovedovali zgodbe iz časa svojega otroštva in šolanja. Kasneje sem poslušala pripovedi informatorjev in jih s pomočjo mentorice zapisala v narečni obliki. Ob tem sem spoznavala narečne zakonitosti framskega govora. Informatorji so bili neizčrpen vir glede domačih imen, saj starejši prebivalci kraja še vedno uporabljajo domače ime in po njem tudi poimenujejo lastnika in lastnico domačije/kmetije.

1.2 Znaki za zapis

Naglasno mesto je v narečnem besedilu označeno z navpično črtico pred zadnjim soglasnikom, ki začenja zlog z jakostno intonacijo, ali pred vzglasnim samoglasnikom, če se naglasna izrazitost pojavi na začetnem zlogu besede.

Dolžina je označena z dvopičjem za samoglasnikom, pri dvoglasnikih pa dvopičje označuje dolžino njegovega prvega dela.

Ozkost je označena s piko pod samoglasnikom.

Dvoglasnik iz samoglasniškega ř je zapisan z er.

Dvoustnični drsni v je zapisan z varianto ɥ v položaju za samoglasnikom in pred soglasnikom ter na koncu besede.

Varianta ɟ zaznamuje zadnje nebni drsni j v položaju za samoglasnikom in pred soglasnikom ter na koncu besede.

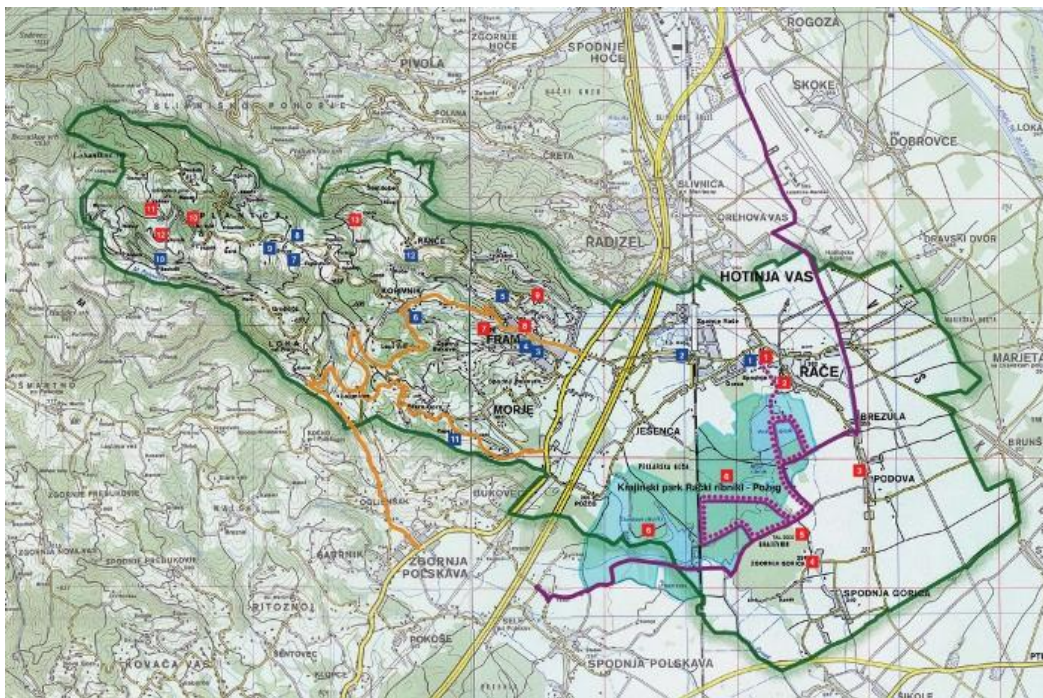
X je znak za nezveneči mehkonobni pripornik, ki ga v knjižnem jeziku pišemo s h.

2 OBČINA RAČE-FRAM

Občina Rače - Fram s svojimi nekaj več kot sedem tisoč prebivalci in 51 km² površine spada med srednje velike slovenske občine. Zajema dve popolnoma različni območji - na vzhodu se občina naslanja na ravnico Dravskega polja, medtem ko v zahodnem delu pretežno kmečke domačije krasijo zelene gozdove framskega Pohorja.

Nižinski del občine z občinskim središčem Rače je že v preteklosti zaznamoval razvoj industrije, ki ga je predstavljala tedanja tovarna špirta, kasneje pa se je preoblikovala v tovarno TKI PINUS. Staro jedro naselja Rače in ostala nižinska naselja (Podova, Brezula ter Zgornja in Spodnja Gorica) sicer še kažejo odsev nekdanje močne kmečke sile rodovitnega Dravskega polja, vendar s porastom prebivalstva in spremenjenim načinom življenja vse bolj izgubljajo svoj prvotni pomen.

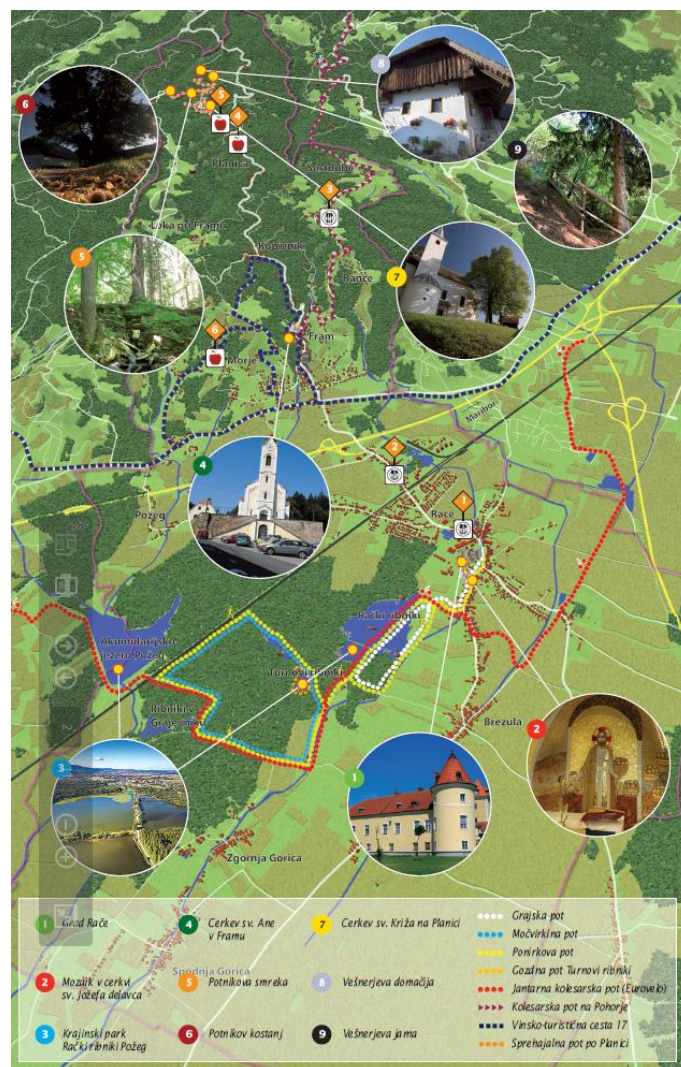
Fram in obronke Pohorja (sem spadajo vasi: Ješenca, Morje, Loka, Lokmirci, Kopivnik, Planica, Šestdobe, Ranče) so v preteklosti zaznamovale stiskalnice olja, vodni mlini, žage in lesna industrija. Razen treh oljarn in zasebnega mlina danes ostalih, nekdanj zelo pomembnih dejavnosti, skorajda ne zasledimo več.

Slika 1 ZEMLEVID OBČINE RAČE-FRAM (vir: <http://www.race-fram.si/povezava.aspx?pid=354>)

Kmečki značaj višinskega področja v zadnjem času vse bolj spremlja turistični razcvet. Planica ponuja pristno domačnost, lepoto kraja in pohorske kulinarčne dobrote.

Poseben pečat daje videzu občine ohranjena kulturna dediščina - med številnimi naravnimi in kulturnimi izročili naših prednikov naj izpostavim nekdanj mogočen "otoški" in "vodni" grad Rače iz druge polovice 16. stoletja, znan po svoji baročni, gotski in renesančni arhitekturi, kjer je tudi sedež občine Rače-Fram, urbanistični spomenik s cerkvijo sv. Ane z neoromanskimi motivi v samem središču Frama, "zlati studenec", izvir pitne vode za rimsko Poetovio, krajinski park z ribniki Rače-Požeg, botanični vrt TAL 2000... Od gradu v Framu, zgrajenem v letu 1200, je mogoče videti le še ostanke.¹

Slika 2 ZNAMENITOSTI OBČINE RAČE-FRAM (vir: <http://www.race-fram.si/povezava.aspx?pid=354>)

¹ <http://www.race-fram.si/podrocje.aspx?id=220>

3 ŠTAJERSKO NAREČJE

Ozemlje slovenskih štajerskih narečij je obsežno. Na zahodu mejijo na gorenjsko, na severu na koroško, na severovzhodu na nemške štajerske govore, ob Muri na prekmursko narečje, od Mure do izliva Sotle v Savo na hrvaške govore, na jugu ob Savi pa na vzhodnodolenjske govore.

Ozemlje štajerskih narečij in govorov so izoblikovale političnoupravne in cerkvenoupravne meje, ki so se večinoma naslonile na naravne zemljepisne meje, gorovja, hribovja, razvodja in reke.²

Svoje ime je dobilo po geografskem položaju. Štajersko narečje se govori povsod tam, kjer je danes geografsko Štajerska.

Mislinjska dolina pokrajinsko sicer spada pod Štajersko, vendar se tu govori koroško narečje.³

3.1 Govor Frama

Govor Frama in okolice spada k vzhodnim pohorskim govorom, širše pa k štajerskemu narečju. V govoru Frama se pojavljajo tiste jezikovne značilnosti, ki se nanašajo na značilnosti vseh štajerskih govorov:

- polglasnik se je razvil v e-jevski fonem;
- l' preide v srednji l;
- daljšanje kratko naglašanih samoglasnikov; le-ti kažejo težnji po diftongizaciji: i: → i:j;
u → u:ɥ⁴

² Tine Logar, *Dialektološke in jezikovnozgodovinske razprave* (Ljubljana, 1996), 392.

³ http://slo.slohost.net/cgi-bin/stran.pl?id=15&izris=izpisiNovico&st_pod=2&jezik=slo&templ=3

⁴ Zinka Zorko, *Haloško narečje in druge dialektološke študije* (Maribor: Dravska tiskarna, 1998), 126–137.

3.1.1 Glasoslovje

Framski govor ima naslednji vokalni sistem:

Tabela 1: Samoglasniški sestav govora Rače-Fram

VOKALNI SISTEM	
i: / i:ɨ	u: / u:ɯ
i:e	u:o
ɛ:	ɔ:
eɨ	oɯ
ie:	uo:
a:	əɾ

Dolgi i: varianta i:ɨ: bli:zu, d̥ni:,'ji:va (ńji:va), Paś ti:ra, z̥gri:žen

Dolgi u:/u:ɯ: č̥ebu:., d̥amu:., ġlu:x,'ju:tro,'ku:ra, k̥ru:x,'ku:p

Duftong i:e: b̥ri:eza,'ci:esta,'di:elat, k̥oli:ena,'li:eto,'mi:esto, n̥vi:esta, po'li:ena,'ri:ezat, s̥tri:exa,'mi:eč̥em,'ri:epa

Dvoglasnik u:o: xu:oja,'nu:osim, ŝku:oda,'vu:ola,'ku:oš,'pu:ost, ŝku:of

Dolgi ɛ: d̥e:n,'l̥e:n,'v̥e:s,'m̥e:ša,'p̥e:xnt,'p̥e:sji, pr̥e:m̥e:kne,'p̥e:s,'t̥e:š,'p̥e:st,'d̥e:tela

Dolgi ɔ: ġo:ba,'ġo:bec, go'l̥o:b, 'ġo:sanca, 'k̥o:ča, k'l̥o:p, 'ɔ:gle, ot'r̥o:k, 's̥o:set, 't̥o:ča

Diftong eɨ: 'beɨli, be'seɨda, b'reɨk, g'reɨx, 'leɨp, 'leɨs, m'leɨko, po'meɨstax, s'meɨx, z'veɨzda, dre'veɨsa, 'leɨt

Diftong oɯ: 'boɯg, 'doɯm, glo'boɯk, 'kouža, 'nouč, p'rouso, 'rouk, 'toɯč̥em, 'voɯk, 'voɯna

Diftong ie: 'čie:lo, 'nie:se, 'tie:le, k'mie:t, 'čie:ber, 'mie:gla

Diftong uo: 'guo:ra, 'kuo:za, 'uo:rex, 'puo:tok, 'guo:r

Glas ɔ: 'b̥a:bjo, do'm̥a, 'x̥a:m̥əɾ, m'l̥a:ka, 'n̥a:t̥əɾ, ŝ't̥a:la

Glas a: b'ra:t, g'ra:x, m'ra:s, ŝ'la:., 'za:ɨ, 'ja:ɨca, 'ša:ɨba, m'a:ɯla, zd'ra:ɯ, 'za:ɨc

Čisti a:

Vokalični r se izgovarja kot dolgi əɾ: č̥e'əɾtek, 'd̥əɾva, 'g̥əɾča, 't̥əɾs, 'v̥əɾt, 'ž̥əɾla

Zveneče nezvočnike na koncu besede pred premorom izgovarjajo nezveneče (b → -p, d → -t, g → -k, ž → -s, ž → -š: ot'kɔ:t, 'bejk, 'čejs, 'gɔ:š). Predlog v ima nezvenečo varianto f prav tako kot fonem pred nezvenečimi nezvočniki: f 'ciesto, f'či:era, f xi:šo, f kɔ:čo, f'ku:p.⁵

3.1.2 Oblikoslovje

V sklanjatvi samostalnika je govor delno ohranil še mešani naglasni tip, premični naglasni tip in redko končniškega.

Tabela 2: 1. ženska sklanjatev

ednina	dvojina	množina
k'ra:v-a	k'ra:v-i	k'ra:v-e
k'ra:v-e	k'ra:v-∅	k'ra:v-∅
k'ra:v-i	k'ra:v-oma	k'ra:v-om
k'ra:v-o	k'ra:v-i	k'ra:v-e
k'ra:v-i	k'ra:v-ax	k'ra:v-ax
k'ra:v-i	k'ra:v-oma	k'ra:v-ami

Pri prvi ženski sklanjatvi je ohranjen nepremični naglasni tip.

Tabela 3: 2. ženska sklanjatev

ednina	dvojina	množina
'mi:š-∅	'mi:š-i	'mi:š-i
'mi:š-i	'mi:š-i	'mi:š-i
'mi:š-i	'mi:š-ima/-oma	'mi:š-im/-om
'mi:š-∅	'mi:š-i	'mi:š-i
'mi:š-i	'mi:š-ix/-ax	'mi:š-ix/-ax
'mi:š-i	'mi:š-ima/-oma	'mi:š-imi/-ami

⁵ Glej op.1, 126–137.

Tabela 4: 2. ženska sklanjatev

ednina	dvojina	množina
'kou̯st	'ku:osti	kos'ti:
kos'ti:	kos'ti:	kos'ti:
'ku:osti	kos'teima	kos'tej̯m
'kou̯st	'ku:osti	kos'ti:
na 'ku:osti	na kos'tej̯x	na kos'tej̯x
s 'ku:osti	s kos'tej̯ma	s kost'mi:

Pri 2. ženski sklanjatvi je ohranjen mešani naglasni tip; pojavljajo pa se tudi končnice iz 1. ženske sklanjatve.

Tudi samostalnike moškega spola po večini sklanjajo po nepremičnem naglasnem tipu.

Tabela 5: 1. moška sklanjatev

ednina	dvojina	množina
b'ra:t-∅	b'ra:t-a	b'ra:t-i
b'ra:t-a	b'ra:t-o/-o̯	b'ra:t-o/-o̯
b'ra:t-i	b'ra:t-oma	b'ra:t-om
b'ra:t-a	b'ra:t-a	b'ra:t-e
b'ra:t-i	b'ra:t-ax	b'ra:t-ex
b'ra:t-om	b'ra:t-oma	b'ra:t-ami

Samostalniki srednjega spola ohranjajo svoje slovnične značilnosti le v ednini in poznajo tudi mešani in premečni naglas. V dvojini in množini so se feminizirali. Veliko se jih je feminiziralo že v edninski obliki: č'rej̯va, 'dərva; 'kou̯la, 'u:xa, 'ri:ebra, d'rej̯va ...

Na tem področju se je namenilnik zenačil z nedoločnikom, tako je mogoče nedoločnik slišati na –t ali na –ti.⁶

⁶ Glej op. 1, 126–137.

3.1.3 Skladnja

Značilne so tudi nekatere skladenjske lastnosti:

- pogoste so ponovitve povezovalnih sredstev, glagolov »tę:«;
- glagol se seli na konec stavka;
- v nikalnih stavkih se uporablja nikalnica nena;
- pogosta sta stopnjevalno in vezalno priredje z veznikoma in ali pa.⁷

3.1.4 Zapis besedila

... in so š'li: u'bi:t. Pa je b'la: 'ta:k 'pɔ:metna, da ne 'da: je 'sa:mo 'si:ebe 'ri:ešla 'šę: d'vej d'ru:ugi 'žę:nski, ko so 'ju:o 'tuət š'li: obso'di:et. Pa je b'la:, potem je b'la: 'uo:na ta g'la:una. 'Na:iprej so 'jo:u x'ti:eli u'bi:t, potem pa je pres'ta:ila 'tou .. To Oskar Hudales opisuje v zbirki pripovedk in pravljic Zlati korompir – 'li:epa, 'li:epa st'va:r, F'ra:mčani s'mɔ: 'nu:ot 'nę:.

F 'šu:olo sɲ pa 'xu:odla f F'ra:m. 'Mi:eli s'muo: 'ši:est raz'ri:ednico 'ku:op, 'i:eni so 'xu:odli 'sa:mo š'ti:eri 'li:ete ot'ru:oci f 'ku:op, so š'li: x k'mę:tom 'di:elat. 'l:eni pa s'mu:o š'li: ɥ 'Ra:če nap'ri:e. Fsi so b'li: ɥ 'i:enem raz'ri:edi ...

3.1.5 Ugotovitve

Govor občine Rače-Fram spada v štajersko narečno skupino. Zasledila sem ozka e in o, v govoru pa diftonge, ki so značilni za štajersko narečno skupino. Predlog v ima nezvenečo varianto f. Govorci uporabljajo kazalni zaimék »toti«, »tota«. V pogovoru z informatorji sem zaznala veliko nemških besed, kar me ni presenetilo, saj je v bližini meja z Avstrijo. Nemščina je naš sosednji jezik. Veliko nemških besed se nanaša na orodje (hamer, šrauncieger ...).

⁷ Glej op. 1, 126–137.

4 PRIIMKI NA SLOVENSKEM

4.1 Jezikovna podoba

Franc Jakopin se pri obravnavanju osebnih imen na Slovenskem v 15. stoletju opira predvsem na imenski fond, ki ga izkazujejo urbarji. Ti urbarji zajemajo samo nekaj območij slovenskega jezikovnega ozemlja, kljub temu dobimo iz njih precej zanimivo imensko podobo tistega časa. V tem obdobju so imeli le redki pripadniki višjih slojev veččlensko poimenovanje (ime in priimek), medtem ko je za večino zadostovalo samo ime, ki je bilo navadno krstno, velikokrat pa je dobil posameznik tudi vzdevek, ki so ga uporabljali ob imenu ali pa samostojno.

Dvoimenskost je hitreje napredovala na slovenskem zahodu. Današnji slovenski priimkovni fond je podedoval poimenovanja, ki segajo v fevdalni čas in so povezana s številnimi opravili in funkcijami.

Priimki so začeli nastajati iz praktičnih potreb, saj se je izkazalo, da samo krstno ime ne zadostuje več za zanesljivo identifikacijo posameznika. Uvajanje priimkov se je širilo iz severne Italije in Francije v dežele proti severu in vzhodu. V Avstriji so bili priimki zakonsko predpisani leta 1776. Pot za nastanek priimkov ima svoj začetek v dodatku ali določilu, ki ga je posameznik dobil h krstnemu imenu.

Govorimo lahko o različnih virih za nastajanje priimkov; zastopana so štiri velika področja: krstna (rojstna) imena; priimki po poklicih oz. dejavnostih; priimki po bivališču oz. krajevnem, pokrajinskem, narodnem oz. jezikovnem izvoru, vzdevki.

Slovenska osebna imena nosijo zaradi zgodovinskih in jezikovnih okoliščin sledove stikov slovenščine s sosednjimi jeziki. Najmočnejše je pri tvorbi osebnih imen sodelovala nemščina. Nemški jezikovni vpliv je najopaznejši v tistih slovenskih priimkih, ki so nastali iz vzdevkov ali iz poimenovanja po poklicih in dejavnostih.

Osebna lastna imena skrivajo veliko informacij o našem zemljepisnem prostoru, o gospodarski, socialni in politični preteklosti ter tudi o naši kulturni in jezikovni zgodovini. Osebna imena so vsa tista imena, ki se neposredno nanašajo na posameznika, to so rojstna

(krstna) imena, priimki, otčestva (pri Rusih), druga poimenovanja oseb (novi vzdevki, najrazličnejše predelave imena in priimka).

Pri nastajanju osebnih imen so imeli pomembno vlogo tudi tuji jeziki, saj imajo stiki med jeziki pomembno vlogo v besedišču posameznega jezika. Podobe osebnih imen v predpisnem obdobju pri Germanih, Keltih, Slovanih in drugih narodih ne moremo ugotoviti iz sedanjih podatkov, vendar podobnost v tvorbi imen kaže na skupne začetke. Preden se je ustalil krščanski imenski fond so dajali različna imena, saj v tistem času niso imeli predpisanega seznama imen, ki naj bi ga dajali ob rojstvu. Po prevzemu krščanstva pa se je število imen skrčilo, čeprav so ponekod še vedno obdržali stara imena, ki so nekatera ohranjena še danes.

Slovenska imena kažejo na stike s sosednjimi jeziki, ki pa so bili odraz zgodovinskih in jezikovnih okoliščin. Zaradi majhnosti so se vplivi posameznega sosednjega jezika pogosto srečali ali križali. Pri tvorbi osebnih imen je na nas najbolj vplivala nemščina, na zahodu pa tudi furlanščina in italijanščina, na severozahodu pa je imela velik vpliv tudi madžarščina.

Nemški vplivi so najbolj opazni v tistih slovenskih priimkih, ki so nastali iz vzdevkov ali iz poimenovanja po poklicih oz. dejavnostih. Takšni priimki so npr. Švajger, Švarc, Pintarič, Žagar. Najpogostejši slovenski priimki po poklicu so: priimek Kovač (Kovačič) in priimek Tkalec (Tkavec, Tkavc, Tekalec, Tekavc, Tekavčič), pojavlja se tudi priimek Mlinar (Mlinarič, Malnar, Malnarič), ki ima ob sebi tudi nemško različico Müller. Pri priimkih Šuštar, Žnidar, Tišlar pa Slovenci sploh nimamo slovenskih ustreznic. Med vzdevčnimi priimki pa se pojavljajo: Černe : Švarc; Bele : Weis; Cesar : Kajzer; Volk : Wolf; Knez : First.

Tudi priimki, ki označujejo narodno in jezikovno pripadnost, so nemških tvorb (Nemec, Dajčman, Tajč, Pajer, Bajer). Priimek Čeh je nastal iz pastirja. Pojavlja se tudi priimek Horvat in Hrovat.⁸

⁸ BARBARA VOLMAJER, *Diplomsko delo* (Maribor, 2005), 122–128.

4.2 Ženskost v slovanskih priimkih

Priimek je postal zakonsko obvezen del uradnega poimenovanja moških in ženskih oseb. Navadno se je podedoval po očetu, redkeje po materi. Pri nas so se priimki zakonsko uveljavili v zadnji tretjini 18. stoletja, v času Marije Terezije in Jožefa II.

Neveste po poroki prevzamejo možev priimek, deloma obdržijo ob moževem še svojega. Priimek skupaj z rojstnim imenom sestavlja dvodelno osebno ime, ki služi za uradno identifikacijo posameznika. V vsakdanji komunikaciji se med prijatelji uporablja le osebno ime, v bolj uradnem okolju pa tudi samo priimek. V kmečkem okolju se priimek skoraj ne uporablja, veliko bolj je znano domače ime.

Nedvomno so slovanski/slovenski priimki oblikovani po moških osebah (očetu). Ženskost prihaja do veljave v posebnih okoliščinah, npr. žena rodi otroka po moževi smrti ali pa sploh ni poročena in je otrok nezakonski. V takšnem primeru lahko otrok dobi vzdevek po materi oz. materinem imenu (matronim). Tako je nastal priimek Vdovič, Udovič, Udovč. Priimki iz ženskih imen so nastali iz polnih imen, največ pa jih je nastalo iz okrajšanih oz. ljubkovalnih oblik.

V slovenščini se v uradni rabi obdrži tudi za ženske osebe ista oblika priimka kot velja za moške, vendar se ne sklanja (Marja Boršnik, Marje Boršnik, Marji Boršnik itd.). Zunaj te uradne formule se je v živi rabi od druge polovice 19. stoletja začela uveljavljati ženska oblika priimka (Marja Boršnikova, Marje Boršnikove, Marji Boršnikovi itd.). Te oblike ženskih priimkov so se ohranile v kmečkem okolju in so bolj ali manj obarvane slabšalno.

Iz ženskega imena Klara izvira priimek Klarič. Iz imena Magdalena izvirajo priimki: Majdič, Magdič, Mandič. Iz ženskega imena Marjeta smo dobili matronimni priimek Marjetič. Iz ženskega imena Barbara so nastali matronimi Barbarič, Barborič, Barič, Baričevič. Veliko sprememb je doživljalo žensko ime Elizabeta, da je prišlo do naše Špele in po njej do matronimnega priimka Špelič.

V ruščini so nastali matronimni priimki iz poklicev, ki so jih opravljale ženske (Poprjaduhin – prjast – presti; Švejkin – šveja – šivilja).

V današnji rabi priimkov so se v večini slovanskih jezikov uveljavile tudi ženske oblike, vendar ne dosledno.⁹

4.3 Zgodovina priimkov v občini Rače-Fram

Že v letu 1520 se v Framu pojavijo priimki, saj so tega leta popisali 174 gospodinjstev. Priimke najdemo že pri 113 gospodinjstvih. Takrat znani priimki so:

- Fram – Babič, Bedenik, Brauče, Fišer, Flajšaker, Janšek, Jeronim, Klosternik, Kodrič, Mežnar, Perko, Predan, Sluncer, Šmid, Šnajder, Šušter, Unfrid, Veber, Verbek, Virt
- Ješenca – Bratina, Pader, Vauhnik
- Kopivnik – Finžgar, Grahor, Milner
- Loka – Gril, Kokol, Namer, Petek, Videc
- Morje – Finžgar, Hafner, Peter, Petek, Pinter, Šnajder
- Planica – Bedenik, Cestnik, Frtnat, Gril, Korade, Meglič, Pavc, Plahutnik, Pinter, Šteflič, Trglavčnik, Žakelnik, Bezenik, Dajčman, Domadenik, Donik, Fregl, Herbul, Hude-Teufl, Jerebič, Korošek, Kovačnik, Lubanšek, Lunežnik, Pečovnik, Perko, Podkrižnik, Potnik, Pregl, Rastočnik, Rebernik, Repnik, Rifl, Robnik, Romasnik, Rotart, Šator, Šurc, Vešnik, Vešner, Videc
- Požeg – Bratina, Cvelfer, Meglič
- Šestdobe – Meglič, Šteflič
- V neopredeljenih framskih krajih – Amek, Cmek, Dreta, Fricl, Grasek, Kistebek, Kodrič, Leber, Lonc, Lube, Lutenšek, Najstec, Penica, Pergaver, Petek, Stojan, Veber, Videc, Vrace

Priimki, ki so nemški po obliki in pomenu, še ne pomenijo, da je nosilec tega priimka Nmec. Priimke je zapisoval nemški pisar Vid, marsikateri priimek je oblikoval po svoje, zlasti pri obrtnikih. Znano je, da je pred letom 1527 v te kraje prišel kakšen Nmec, ki pa se je v slovenski okolici poslovenil.

⁹ FRANC JAKOPIN, *Ženskost v slovenskih priimkih* (Ljubljana, 1997), 57–62.

Mnoge domačije nosijo še sedaj hišna imena, ki so enaka tem prvim znanim rodbinskim poimenovanjem.

Popisi za davčno osnovo v letih 1542 in 1544 so za framski svet odlični zgodovinski vir. Popis za framsko gospodstvo je izvedel framski grajski oskrbnik Melhior Wakin.

V Šestdobah je živelo poleg štirih framskih podložnih družin dvoje družin, v Rančah srečamo dve grombrški in šest zgornjepolskavskih podložnih družin. Najmanjša urada sta bila Ješenca in Požeg (8 oziroma 9 družin), največja pa Švajga – tako se je takrat imenoval večji del Frajhajma – (32 družin) in Fram (33 družin).

Popis predstavi sledeče nove priimke:

- Fram – Cimerman (tesar), Domadenik, Erjavec, Fingerhut, Gregorič, Hafner, Košica, Posterker, Rudolf, Vezjak
- Ješenca – Lep, Pergauer, Senica, Volšlager (tkalec)
- Kopivnik – Braučer, Fricl, Pavlič, Potiš, Senica, Veber, Velas
- Loka – Bavhnik, Černe, Haderman, Korošec, Mlinar, Štefič, Veber, Verbek
- Morje – Lenart, Meglič, Veber
- Planica – Božec, Hojnik, Šnajder, Vauhnik
- Frajhajm – Marko, Uranjek, Vošnik
- Požeg – Klavž, Pešak, Šuster
- Ranče – Frank, Lanc, Pavlič, Štok, Veber
- Šestdobe – Šnajder

Slivniški župnik Matej Sedminek je začel leta 1686 s pisanjem krstnih knjig, naslednje leto šmarčki župnik Martin Plavec že vseh matičnih knjig – krstne, poročne in pogrebne. S tem se je bogastvo virov za framsko preteklost lepo pomnožilo. Matične knjige so prvi vir, ki nenehno govori tudi o ženskem prebivalstvu.

Novi trajnejši priimki ob koncu 17. stoletja:

- Fram – Gril, Gorišek, Kotnik, Mom, Rozman, Žgajner
- Kopivnik – Cicol, Enci
- Loka – Kos, Krjanc
- Morje – Adam, Črne, Ilgo

- Planica – Jelen
- Ranče – Koren, Svete
- Šestdobe – Koren, Predan
- Švajga – Blažič, Gradišnik¹⁰

4.4 Analiza priimkov v občini Rače-Fram

V raziskovalni nalogi sem analizirala okoli 700 priimkov, ki sem jih popisala iz nagrobnih spomenikov na pokopališču v Framu. Popisane priimke sem razvrstila v 6 osnovnih skupin. (dodala sem še skupino priimkov, ki jih nisem razvrstila v nobeno od poznanih skupin).

Priimke sva razvrstili glede na:

- osebne lastnosti in vzdevke,
- priimke tujega izvora,
- priimke iz krajevnih imen, pokrajinske pripadnosti,
- priimke glede na poklic,
- priimke po rojstnih imenih in
- na neuvrščene priimke.

Pri razvrščanju priimkov v skupine sem naletela na težavo, saj vsi priimki ne ustrezajo zgolj eni skupini – zdi se, da bi jih lahko uvrstili v več skupin (npr. Romih – ali gre za poreklo ali za osebno lastno ime).

4.4.1 Priimki glede na osebne lastnosti in vzdevke

V to skupino spadajo priimki, ki so opisali posameznika in ki kažejo na njegove lastnosti, le-te pa so prešle v priimek. Sem uvrščamo tudi priimke vezane na živalski svet, saj je marsikdaj primerjava z živaljo zrcalo določenega posameznika – kaže na njegovo lastnost. Kar nekaj je priimkov, ki kažejo na živalski svet. Kaže, da so bili nekateri sitni kot komar, močni kot medved, so se znali peteliniti kot petelin ... Ugotovila sem, da nekateri priimki kažejo na telesne značilnosti (Pukl, Belec, Koder ...).

¹⁰ Jože Koropec: *Framsko zemljiško gospostvo: Zgodovina Frama z okolico* (Rače: Občina Rače-Fram, 2013), 16-32

V to skupino sem razvrstila sledeče priimke: Ajtnik, Belec, Bogatič, Brglez (žival), Bučar, Cveček, Cvetko, Černej, Debeljak, Flis, Grašič, Gril, Juhart, Kamšek, Kapelar, Koder, Komar (žival), Koren, Krivec, Krušnik, Kužner, Lesjak, Leskovar, Lešnik, Maček, Medved, Meglič, Meklav, Novak, Ogrizek, Orešnik, Pernat, Petelinšek, Plečko, Predan, Pregl, Prosenjak, Pukl, Rotko, Samec, Skekovec, Skrbič, Smodej, Smogavec, Škrget, Škvorc, Šoba, Špurej, Štok, Tičar, Toplak, Velec, Zrnko, Žižek.

4.4.2 Priimki tujega izvora

Sem spadajo priimki nemškega, hrvaškega in italijanskega porekla. Opazila sem, da se je veliko priimkov, čeprav so tujega izvora, skozi čas poslovenilo. To se lepo vidi na nagrobnih spomenikih, saj so nekatere družine v preteklosti imele priimke, ki so po svojem zapisu in izgovoru kazali na tuji izvor, danes pa so svoj zapis poslovenili. Ugotovila sem, da so za ta prostor najpogostejši priimki nemškega izvora, čeprav je kar precej priimkov, ki kažejo na našo nekdanjo skupno domovino.

V to skupino sem uvrstila priimke: Bergauer, Breitenebne, Cvirn (kaže na poklic – tuje ime), Falež, Ferš, Fideršek, Fifer, Fišer, Frešar, Gačić, Golaušek, Grafenauer, Granda, Greif, Hadžiahmetović, Hafner, Hamer, Helbl, Hildegard, Josifović, Longino, Moraus, Oberlajt, Oberleit, Purg, Raner, Resman, Rigler, Stauber, Šmelc, Šmirmaul, Španbauer, Španinger, Špendl, Štern, Vauhnik, Walburga, Welle.

4.4.3 Priimki iz krajevnih imen

Priimki te skupine so povezani z različnimi kraji bivanja posameznika ter značilnostmi tega kraja. Kažejo na kraj bivanja – ali je nekdo prihajal z ravnine, močvirja, doline ... (npr.: Blatnik, Dolničar, Goričan ...) ali iz določenega kraja, tuje dežele (npr.: Ogrin, Nemeč, Kranjc ...). Po podrobnejšem pregledu sem spoznala, da sem v to skupino razvrstila veliko priimkov, ki kažejo na to, na kakšni zemlji je živel posameznik, manj je priimkov, ki kažejo na narodnostno, pokrajinsko pripadnost.

Priimki te skupine so: Blatnik, Brdnik, Breznik, Čretnik, Dolničar, Domadenik, Golavšek, Golčnik, Goričan, Gorišek, Gradišnik, Grobelšek, Kotnik, Krajnc, Ledinek, Ogrin, Pečovnik, Planinšek, Podlesnik, Poljanec, Potočnik, Prelog, Pristavnik, Razgoršek, Repnik, Rodič (rodovitnost zemlje), Romih (narod. pripadnost), Suhadolnik, Visočnik, Vodušek, Vogrinec, Vrbnjak, Vrhovšek, Zabukovnik, Zakrajšek.

4.4.4 Priimki glede na poklic

Sem spadajo priimki, ki imajo povezavo z delom, ki ga je posameznik ali njegov prednik opravljal. Priimki so vezani na kmečka opravila ali obrt.

Priimki te skupine so: Bračič, Čepe, Kancler – poklic, Kobale, Kobalej, Kapun, Kosec, Cvirn, Godec, Kelner, Kolar, Kovačič, Miler, Papež, Potnik, Rihtarič, Stavbar, Trglec, Turnšek, Vazovec, Veber (Tkalec) – poklic, Vrečko, Žgalin.

4.4.5 Priimki po rojstnih imenih

Veliko priimkov na Slovenskem izvira iz krstnega imena. Tudi v kraju Fram ni nič drugače. Popisala sem veliko priimkov, ki kažejo na izvor iz osebnega lastnega imena. Pri razvrščanju teh priimkov sem imela najmanj težav.

Priimki te skupine so: Blažič, Bregant, Duša, Dušič, Emin, Florjančič, Ivančič Jančič, Janžič, Jelšek, Jerič, Jurič, Jus, Lubajnšek (lastnost/ime Ljubo), Luketič, Lukša, Lubežnik, Marčič, Mihelak, Nikolič, Osvald, Pavšič, Petrovič, Tomažič, Tomše, Urh, Uranjek, Vanček, Veras, Veronik, Zorčič, Žigart.

4.4.6 Nerazvrščeni priimki

Vseh priimkov nisem znala razvrstiti v že znane skupine, zato sem jih razvrstila v rubriko nerazvrščeni priimki.

Priimki, ki jih nisem znala razvrstiti so: Ačko, Auda, Brenc, Čandar, Čurič, Dreo, Flaku, Gomboc, Irgolič, Kac, Karnar, Kirbiš, Klavž, Marolt, Mom, Napast, Plajh, Plajn, Pliberšek, Pučelik, Rajšp, Sagadin, Skekovec, Tranšek, Volmut, Virant.

5 HIŠNA IN LEDINSKA IMENA

5.1 Hišna imena občine Rače-Fram

Hišna imena imajo velik pomen na podeželju. Imenujejo jih tudi domača ali vulgarna imena. Ta imena se držijo hiš, kmetij, domačij ne glede na to da so se verjetno menjali gospodarji različnih priimkov. Čeprav ta imena upadajo, so v kmečkem okolju živa še danes in tako ohranjajo imena, vzdevke ali priimke nekdanjih gospodarjev ali pa kažejo na kakšno drugo posebnost domačije, kmetije ... Hišna imena so uvajali ljudje sami in ne oblasti, uvajati pa so se začela okoli 12. stoletja.¹¹

Hišna imena spadajo med zemljepisna lastna imena, poimenujejo naseljeno ali nenaseljeno hišo s hišno številko v naselju ali delu naselja, ne pa tudi posamezna gospodarska poslopja (drvarnica, hlev, žaga ...). Pomembna so predvsem za razpoznavanje hiš in ljudi na vasi, označujejo najmanjšo naselitveno enoto, to je posest ali bivanjski prostor. Pomembna so bila zlasti v časih, ko še niso uporabljali zemljiških knjig. Hišna imena so bila osnova družinskih imen, imen naselij in vasi, prav zato pa so dragocen del kulturne dediščine.¹²

Hišna imena so veliko krat nastala iz rojstnih, krstnih imen, iz poklicev in dejavnosti človeka, iz njegovega bivališča in okolja, iz narodnostne pripadnosti, iz vzdevkov, ki so posegali v živalski svet, rastlinski svet, poznali pa so tudi vzdevke po barvi las in kože.¹³

¹¹ Aleksandra Bračič: *Diplomsko delo* (Maribor, 2008), 24.

¹² www.hisnaimena.si/o_imenih/

¹³ Zinka Zorko: *Narečjeslovne razprave o koroških, štajerskih in panonskih govorih* (Maribor, Dravska tiskarna, 2009), 77.

Domača hišna imena ljudi, ki so živeli v Račah, v letih, ko je nastajal franciscejski kataster (1818-1825):

Franc Adlstein = Tafernik

Matevž Haložan = Pok

Anton Rudolf = Smodl

Jurij Adlstein = Kočijaž

Andrej Kmetič = Golob

Jožef Rudolf = Ovčar

Ivan Brauhardt = Nemeč

Martin Koban = Grilec

Martin Sagadin = Hrastnik

Andrej Čelan = Nacel

Jožef Kotnik = Erjavc

Jurij Sušec = Picek

Franc Falež = Male

Gašper Marčič = Rnus

Anton Stajnko = Tona

Jurij Fingušt = Božičko

Matevž Pišek = Bek

Anton Stefan = Lisjak

Matija Frangeš = Remnjak

Matevž Poherc = Valič

Ivan Štern = Finžger

Martin Frangeš = Šmid

Matevž Robar = Valenti

Simon Vežjak = Uzma¹⁴

¹⁴ Franc Pajtler: *Rače in okolica skozi stoletja* (Rače: Občina Rače-Fram, 2007), 51

V Framu je še danes ohranjenih veliko domačih imen. Poznajo in uporabljajo jih predvsem starejši prebivalci kraja.

Tabela 6: Priimek gospodarja in domače ime

PRIIMEK GOSPODARJA	DOMAČE IME
Greif	Cestnik
Marčič	Cestnik
Mejal	Cestnik
Uranjek	Baron
Štern	Kovačnik
Ledinek	Pavc
Šlamberger	Nacek
Majal	Potnik
Pečovnik	Matek
Turner	Vešner
Krajnc	Pokrivač
Ačko	Lobajnšek
Domadenik	Spodnji Eberle
Šlamberger	Zgornji Eberle
Lešnik	Encl
Kobalej	Bavhnik
Čurič	Cehtel
Goričan	Mihl
Fifer	Gert
Klauž	Dougec
Kotnik	Andrus
Lešnik	Trglavčnik
Lešnik	Mihec
Florjančič	Cicl
Repnik	Šima
Repnik	Anžič
Repnik	Pumjek
Pristavnik	Jug

Smogavec	Šprogar
Špurej	Bakošnik
Špurej	Bezenik
Berdnik	Robnik
Berdnik	Harbul
Marčič	Bučer

5.1.1 Analiza hišnih imen

Hišna imena so raznolika in zelo zasidrana med prebivalci obeh krajev, saj se ljudje med seboj poznajo po domačem imenu in ne po priimku. Moje mnenje je, da se bodo domača imena še kar nekaj časa ohranila, saj se še vedno uporabljajo.

V svoji analizi sem pred domačim (hišnim) imenom zapisala tudi priimek in s tem dokazala, da so priimki dejansko drugačni od hišnih imen in da ni hiše, ki bi imela enak priimek in hišno ime.

Ob popisovanju hišnih (domačih) imen in ob poimenovanju prebivalcev teh hiš mi je bilo zanimivo poimenovanje žensk. Mnogi mislijo, da je poimenovanje Mihlovka, Gertja, Šprogarca slabšalno, vendar ni tako. Lastnice teh kmetij so na svoj dom, svojo zemljo ponosne. Takšno poimenovanje v njih vzbuja ponos in tako se poistovetijo tudi z domačim hišnim imenom.

5.2 Ledinska imena

Ledinska imena so nenaselbinska zemljepisna imena. K njim prištevamo imena polj, njiv, travnikov, pašnikov, gozdov, imena poti in njihovih delov. Te kose zemlje so pogosto poimenovali po sosedih, saj je na njih mejil določen del posesti, lahko pa so si izmislili čisto svoje izvirno ime.

V zadnjem času se za ledinska imena uporablja termin mikrotoponimi, saj zajema tudi imena, ki poimenujejo npr. gozdove, plazove, poti, skale ...

V zadnjem času se zdi da ledinska imena izginjajo. Ohranjajo se morda na kmetijah, saj tako gospodarji vedo, na kateri parceli se opravlja neko delo. Tudi v Občini Rače-Fram so na večjih kmetij še ohranjena ledinska imena.

V Občini Rače-Fram so leta 1789 končali z izdelavo jožefinskega katastra. Kataster naj bi bil osnova za pravičnejšo odmero davkov. V njih srečamo ledinska imena:

Pri Križu, Douge Njive, Wreg (breg), na traunkach, Stari gaj, Krapina, Lava, Pod klanzam, Rigel, Dobrawa.¹⁵

5.2.1 Analiza ledinskih imen

Tabela 7: Ledinska imena

Terase	vinograd, ki je razporejen v terase
Neža	vinograd pri kapeli Sv. Neže
Vencelija	vinograd pri stari vinski kleti
Krivčna	travnik na severni strani
Ledina	travnik v ravnini

Ledinska imena so ime dobila po svoji legi. Lastniki kmetij so jih poimenovali po znamenjih (križ, kapela) v bližini svoje zemlje in pa po sosedih, na katere ta del posesti meji. Ledinska imena so v uporabi še danes. Imajo enako funkcijo, kot so jo imela v preteklosti – lastniki s poimenovanjem določene parcele izrazijo, kje se bo izvajalo določeno opravilo, kam ženejo na pašo ...

¹⁵ Jože Koropec: *Framsko zemljiško gospodarstvo: Zgodovina Frama z okolico* (Rače: Občina Rače-Fram, 2013), 42, 43

6 DRUŽBENA ODGOVORNOST

Naloga je nastajala z zavestjo, da so narečja bogastvo, ki bogati knjižni jezik. Zavedam se, da se v narečje rodimo in da je narečje naša materinščina. Knjižnega jezika pa se naučimo tekom šolanja, preko sredstev javnega obveščanja ... Navdušilo me je, da se ljudje preko pripovedi v narečni besedi lažje spomnijo dogodkov iz otroštva in jih prav zato, ker jih pripovedujejo v narečju, bolj doživeto prenesejo na mlajše rodove. Žal narečja svojega kraja ne obvladam v celoti. Doma se pogovarjamo v pokrajinsko pogovornem jeziku. To je bila ovira pri navezovanju stika s pristnimi govorniki (domačini). Z njimi sem se pogovarjala v pokrajinsko pogovornem jeziku in tako so mi odgovarjali tudi oni. Ko pa so se sprostili, je steklo tudi narečje. Verjamem, da bodo raziskovalno nalogo z veseljem prebirali. V njej bodo odkrivali zgodbe svojega kraja. Namenjena je njim in njihovim zanamcem.

Veliko bogastvo so tudi naši priimki. Ni nujno, da smo s svojim priimkom zadovoljni. Zavedati pa se moramo, da priimek kaže pripadnost družini in da ga moramo nositi s ponosom, saj nas na družino veže čustvena pripadnost. S tem želim opozoriti, da so vsi priimki lepi in »vredni«. Drobna raziskava priimkov moje občine ima velik pomen za prebivalce kraja, v katerem bivam. Tako starejši kot tudi mlajši bodo lahko v strnjeni obliki spoznali nekaj o priimkih svojega kraja.

Veliko bogastvo pa so tudi domača in ledinska imena. Mestni ljudje jih ne poznajo in zagotovo jim je nenavadno, da lahko nekoga poimenujemo s priimkom in imenom njegove kmetije. Na kmetih je ta oblika poimenovanja še kako živa. In prav je tako.

7 ZAKLJUČEK

Potrdila sem hipotezo, da govor občine Rače-Fram spada v štajersko narečno skupino.

Priimki z rojstnim oz. krstnim imenom sestavljajo dvodelno osebno ime in se dedujejo

Hipoteze, da je na tem področju največ priimkov iz poklicev oz. dejavnosti, nisem potrdila, saj so priimki zelo raznoliki in zastopajo vse pomenske delitve priimkov.

Delno sem potrdila tezo, da je največ priimkov tujega izvora k nam prišlo iz nemškega prostora, saj je veliko priimkov, ki kažejo na izvor prebivalcev iz bivših republik Jugoslavije. Zastopani so tudi priimki, ki so k nam prešli iz nemškega prostora, vendar se jih je veliko v pisavi "poslovenilo" (Štern).

V svoji raziskavi sem potrdila, da se poleg priimkov pojavljajo tudi domača (hišna) imena, ki so značilna zlasti za kmetije. Potrdila sem svojo domnevo, da se domače ime razlikuje od priimka, vendar so ljudje v domačem kraju bolj poznani po domačem (hišnem) imenu kot po priimku. Mlajša generacija že uporablja priimke, vendar domnevam, da se bo domače (hišno) ime ohranilo, saj je med prebivalci močno zasidrano.

Delno sem potrdila domnevo, da se ohranjajo tudi ledinska imena, saj že marsikateri mladi gospodar ne zna več poimenovati njive, travnike, gozdove, tako kot so jih poimenovali v preteklosti. Zanimivo bi bilo poiskati izvor ledinskega imena. Pogosto travnik ali njivo poimenujejo po sosеду, na katero le-ta meji, včasih pa imajo ledinska imena čisto svojo originalno ime.

Pri popisovanju priimkov iz nagrobnih spomenikov mi je bilo zanimivo opazovati, kdaj se je neki priimek v družini zamenjal, kar kaže na to, da niso imeli moškega potomca.

8 VIRI IN LITERATURA

Aleksandra Bračič, *Diplomsko delo, Ledinska in hišna imena v izbranih krajih občine Zgornje Gruškovje* (Maribor, 2008), 24

Barbara Volmajer, *Diplomsko delo, Koroški govor Kraja Gradišče v Sloveniji in Schlossberga v Avstriji (Skladnja in besedje)*, Maribor, 2005, 122–128

Franc Jakopin, *Jezikovna podoba priimkov na Slovenskem*, SSJLK, XXVIII, Ljubljana 1992, 57-62

Franc Jakopin, *Ženskost v slovenskih priimkih*, SSJLK, XXXIII, Ljubljana, 1997, 57–62

Franc Pajtler: *Rače in okolica skozi stoletja* (Rače: Občina Rače-Fram, 2007), 51

Jože Koropec: *Framska zemljiško gospostvo: Zgodovina Frama z okolico* (Rače: Občina Rače-Fram, 2013), 16-32, 42-43

Tine Logar, *Dialektološke in jezikovnozgodovinske razprave*, Ljubljana, 1996, 392

Zinka Zorko, *Haloško narečje in druge dialektološke študije* (Maribor: Dravska tiskarna, 1998), 126–137

Zinka Zorko, *Narečjeslovne razprave o koroških, štajerskih in panonskih govorih* (Maribor: Dravska tiskarna, 2009), 77

http://www.hisnaimena.si/o_imenih/

<http://www.race-fram.si/podrocje.aspx?id=220>

http://slo.slohost.net/cgi-bin/stran.pl?id=15&izris=izpisiNovico&st_pod=2&jezik=slo&templ3

VIRI FOTOGRAFIJ

Slika 1: Zemljevid Občine Rače-Fram: <http://www.race-fram.si/povezava.aspx?pid=354>

Slika 2: Znamenitosti Občine Rače-Fram: <http://www.race-fram.si/povezava.aspx?pid=354>

9 PRILOGE

Ačko Franc
Ačko Franc
Ačko Pavla
Ajtnik Ivan
Anton Lukša
Auda Bibijana
Auda Ivan
Baumhakl Genovefa
Baumhakl Karl
Baumhakl Mirko
Baumhakl Pavel
Belec Elizabeta (osebna lastnost)
Belec Marija
Berdelak Elizabeta
Berdelak Karl
Bergauer Anton (nemški)
Bergauer Nacka
Bergauer Pavla (roj. Kosec - poklic)
Blatnik Genovefa (pokrajinska pripadnost)
Blatnik Jožef
Blatnik Marija
Blatnik Vinko
Blažič Feliks (osebno ime)
Blažič Ivan
Blažič Marija
Bogatič Franc (osebna lastnost)
Bogatič Ivana
Bogatič Konrad
Bogatič Marija
Bračič Jožef
Bračič Justina
Bračič Konrad
Bračič Marija
Bračič Rudolf
Brdnik Franc (pokrajinska lastnost)
Bregant Luka (osebno ime)
Bregant Marija
Bregant Terezija
Breitenebner Sernc Brigita (nemško)
Breitenebner Sernc Zvezdana
Brence Blaž
Brence Rozalija
Breznik Angela (osebna lastnost)
Brglez Vladimir (živalski)

Bučar Anton (osebna lastnost)
Bučar Marija
Cehtel Ana
Cehtel Jože
Cehtel Jožef
Cveček Drago
Cveček Genofefa
Cveček Karl
Cveček Karl
Cveček Veronika
Cveček-Majal Pavla
Cvetko Anica (osebna lastnost)
Cvetko Anton
Cvirn Amalija (poklic)
Cvirn Feliks
Cvirn Veronika
Čander Marija
Čepe Friček
Černež Ana (osebna, pokrajinska)
Černež Franc
Černež Janez
Černež Karl
Černež Marija
Černež Marija
Černež Terezija
Čretnik Albert (pokrajinska pripadnost)
Čretnik Anton
Čretnik Irena
Čretnik Ivanka
Čretnik Marica
Čretnik Srečko
Čretnik Vili
Črnež Štefan
Črnež Terezija (roj. Razboršek)
Čurič Jožef
Čurič Jožef
Čurič Ludvik
Čurič Ludvik ml.
Čurič Marija
Čurič Marija
Čurič Marija (roj. Cestnik)
Čurič Slavica
Debeljak Rudolf (osebna lastnost)
Dolničar Jakob (pokrajinska lastnost)
Dolničar Marija
Domadenik Branko

Domadenik Ida
Domadenik Jožef
Domadenik Milan
Domadenik Pavel
Domadenik Pavla
Domadenik Valentin
Dreo Milan
Dreo Zdenko
Duša Dragica (osebna lastnost)
Dušič Ivana (osebna lastnost)
Dušič Simon
Emin Aleš-Ali (osebno ime)
Falež Zlatko (nem.)
Ferš Terezija (nem.)
Fideršek Ema (nem.)
Fifer Franc (nem.)
Fifer Jakob
Fifer Jožefa
Fišer Alojz (nem.)
Fišer Anton
Fišer Ivan
Fišer Jožefa (roj. Blatnik)
Flakuš Janez
Flakuš Julijana
Flis Stanko (nem.)
Florjančič Alojzija (lat.)
Florjančič Ivan
Florjančič Maks
Florjančič Marija
Florjančič Oto
Frešar Pavel (nem.)
Gačič Božena
Gjerkeš Feliks (nem.)
Godec Štefanija (poklic)
Golaušek Karli (nem.)
Golavšek Angela
Golavšek Hugo
Golavšek Hugo
Golavšek Milan
Golavšek Neža
Golčnik Franc (pokrajinska)
Golčnik Jožica
Golčnik Marija
Golčnik Mihael
Gomboc Franc
Gomboc Marija

Goričan Ana-Anka (pokrajinska)
Goričan Cecilija
Goričan Ferdinand
Goričan Marija-Minka
Goričan Milan
Goričan Srečko
Goričan Štefan
Gorišek Drago
Gorišek Frančiška
Gorišek Leopold
Gradišnik Avgust (poklic)
Gradišnik Elizabeta
Gradišnik Franc
Gradišnik Franc
Gradišnik Frančiška
Grafenauer Ciril (nem.)
Grafenauer Ludvik
Grafenauer Marija
Granda Cvetka
Granda Štefan
Granda Tomi
Grašič Henrik (osebnostna lastnost)
Grašič Leopold
Grašič Marjeta
Grašič Zlata
Greif Andrej (nem.)
Greif Ivan
Greif Terezija
Gril Angela (živalski)
Grobelašek Ivan (pokrajinska)
Hadžiahmetović Hasan (bosanski)
Hafner Marija (nem.)
Hafner Matevž
Hamer Stanislav (nem.)
Helbl Avgust (nem.)
Helbl Gašper
Helbl Ivan
Helbl Marija
Helbl Peter
Helbl Štefanija
Helbl Viljem
Hildegard Maria Josefa (nem.)
Hojnik Anton (slovenski)
Hojnik Anton
Hojnik Antonija
Hojnik Ivan

Hojnik Ivan
Hojnik Jože
Hojnik Jožefa
Hojnik Jurij
Hojnik Karel
Hojnik Konrad
Hojnik Marija
Hojnik Marija
Hojnik Marija
Hojnik Rudolf
Irgolič Alojzija
Irgolič Franc
Ivančič Jakob (osebno ime)
Ivančič Matevž
Ivančič Terezija
Jančič Marija (osebno ime)
Jančič Stana
Jančič Vincenc
Janžič Janez (osebno ime)
Jelšek Anton (osebnostna lastnost)
Jelšek Elizabeta
Jelšek Franc
Jelšek Greta
Jelšek Karl
Jelšek Kristina
Jelšek Roman
Jelšek Rudolf
Jelšek Terezija
Jerič Franc (osebno ime)
Jerič Terezija
Jerovšek Adolf (osebno ime)
Jerovšek Anton
Jerovšek Antonija
Jerovšek Frančiška
Jerovšek Jožica
Jerovšek Terezija
Jerovšek Terezija
Josifovič K. Katinka (osebno ime)
Josifovič M. Teodor
Juhart Franc
Juhart Irena
Juhart Jožef
Jurič Ana (osebno ime)
Jurič Avgust
Jurič Drago
Jurič Elizabeta

Jurič Franc
Jurič Frančiška
Jurič Marija
Jus Anton (osebno ime)
Jus Tonček
Kac Jožef (nem.)
Kac Regina
Kac Slavka
Kampuš Amalija (nem.)
Kampuš Ana
Kampuš Ivan
Kampuš Janež
Kamšek Pavel
Kamšek Viktor
Kancler Jožefa (nem.)
Kancler Karl
Kapelar Ana (poklic)
Kapelar Karel
Kapun Ivanka (poklic)
Karnar Marija (poklic)
Karner Edmund (poklic)
Kelner Jožek (poklic)
Kerle Karel (osebno ime)
Kerle Marija (roj. Štern)
Kirbiš Ana
Kirbiš Angela
Kirbiš Franc
Kirbiš Franc
Kirbiš Janez
Kirbiš Marija
Klavž Alojz
Klavž Franc
Klavž Jožefa
Klavž Konrad
Kobale Marija
Kobale Martin
Kobalej Albin
Kobalej Angela
Kobalej Emil
Kobalej Helena
Kobalej Jožefa
Kobalej Martin
Kobalej Martin
Koder Franc (osebnostna lastnost)
Koder Maria
Kokol Franc

Kolar Ana (poklic)
Kolar Franc
Komar Franc (živalski)
Komar Kristina
Koren Anton (osebnostna lastnost)
Koren Anton
Koren Avgust
Koren Elizabeta
Koren Elizabeta
Koren Franc
Koren Ivana (roj. Vešnik)
Koren Jože
Koren Jože
Koren Jožef
Koren Julijana
Koren Ludvik
Koren Matilda
Koren Nande
Korper Stanko
Kosec Ana (poklic)
Kotnik Angela (pokrajinski)
Kotnik Avgust
Kotnik Franc
Kotnik Jožefa
Kotnik Leopold
Kotnik Marija
Kotnik Marija
Kotnik Terezija
Kovačič Ana (poklic)
Kovačič Jožefa
Kovačič Ludvik
Kovačič Marija
Kovačič Rudolf
Krajnc Albina (roj. Welle) (pokrajinski)
Krajnc Alojz
Krajnc Alojz
Krajnc Ljudmila
Krajnc Marija
Krivec Ana (osebnostna lastnost)
Krivec Viktor
Krlej Friderik
Krlej Henrik
Krlej Julijana
Krlej Konrad
Krlej Marija
Krlej Marija

Krlej Marija
Krlej Martin
Krlej Mihael
Krlej Roza
Krlej Rozalija
Krušnik Vanda (osebna lastnost)
Kužner Rafael (osebna lastnost)
Kužner Vlado
Ledenik Alenka (pokrajinski)
Ledinek Amalija (pokrajinski)
Ledinek Amalija
Ledinek Franc
Ledinek Franc
Ledinek Janez
Ledinek Jože
Ledinek Marija
Ledinek Slavica
Ledinek Stanko
Ledinek Terezija
Lesjak Konrad (osebna lastnost)
Lesjak Marija
Lesjak Radko
Leskovar Ivanka (osebna lastnost)
Leskovar Marija
Leskovar Vincent
Lešnik Angela (osebna lastnost)
Lešnik Anton
Lešnik Ivanka
Lešnik Janez
Lešnik Ludvik
Lešnik Marija
Lešnik Neža
Longino Alojzija
Longino Ferdinand
Longino Marija
Longino Roza
Longino Viktor
Lubajnšek Joško (osebno ime)
Luketič Josip (osebno ime)
Lunežnik Jožef (osebno ime)
Maček Leopold (živalski)
Marčič Štefan (osebno ime)
Marčič Vida
Marija Lukša (osebno ime)
Marolt Iztok
Medved Frančiška (živalski)

Medved Margareta
Medved Štefan
Meglič Branko (osebna lastnost)
Meglič Maks
Meglič Marija
Meglič Štefan
Meglič Viljem
Meklav Ana
Meklav Franjo
Meklav Vlado
Mihelak Alojzija (osebno ime)
Mihelak Anton
Mihelak Ivan
Mihelak Jožef
Mihelak Karol
Mihelak Terezija
Miler Angela (nem.)
Mom Anton
Mom Franc
Mom Franc
Mom Jožef
Mom Ljudmila
Mom Marija
Mom Marija
Mom Marjeta
Mom Mihael
Mom Slavica (roj. Čurič)
Mom Terezija
Mom Uršula
Moraus Ivan (nem.)
Moraus Jožef
Moraus Julijana
Moraus Karel
Moraus Marija
Moraus Matilda
Napast Ernest
Napast Marija
Nikolič Irena (osebno ime)
Nikolič Petar
Novak Egidij (slovenski)
Novak Josip
Oberlajt Mimika (nem.)
Oberleit Ana
Oberleit Anton
Oberleit Silva (roj. Anderlič - osebno ime)
Oberš Stane

Ogrinc Antonija
Ogrinc Blaž
Ogrinc Božidar
Ogrinc Franc
Ogrinc Franc
Ogrinc Friderik
Ogrinc Karl
Ogrinc Karl
Ogrinc Rozalija
Ogrinc Terezija
Ogrizek Martin (osebnostna lastnost)
Ogrizek Otilija
Ogrizek Vinko
Orešnik Rajko (osebnostna lastnost)
Osvald Alojz (osebno ime)
Ozmič Ivan
Ozmič Rozalija
Papež Alojz (poklic)
Papež Ana
Partlič Ana (osebnostna lastnost)
Partlič Franc
Partlič Marija
Pavšič Edita (osebno ime)
Pečovnik Ana
Pečovnik Edit (roj. Mezchitc)
Pečovnik Marija
Pečovnik Stanko
Pernat Adela (osebnostna lastnost)
Pernat Ana
Pernat Franc
Pernat Jakob
Pernat Stanislav
Pernat Stanko
Pernat Terezija
Petelinšek Henrieta (živalski)
Petelinšek Jože
Petrovič Franc (osebno ime)
Plajh Anton
Plajh Franc
Plajh Marija
Plajh Terezija
Plajn Ana
Plajn Jožef
Planinšek Ivan (pokrajinski)
Planinšek Marija
Plečko Anton (osebnostna lastnost)

Pliberšek Franc
Pliberšek Henrik
Pliberšek Ivana
Pliberšek Janez
Pliberšek Štefan
Podlesnik Lili (pokrajinski)
Poljanec Ana (pokrajinski)
Poljanec Dušan
Poljanec Irena
Poljanec Vlado
Polmin Katka
Polmin Vinko
Potnik-Majal Franc (osebnostna lastnost)
Potočnik Ana (pokrajinski)
Potočnik Anton
Potočnik Elizabeta
Potočnik Franc
Potočnik Franc
Potočnik Ivan
Potočnik Julijana
Potočnik Justin
Potočnik Justina
Potočnik Kristina
Potočnik Matija
Potočnik Nikolaj
Predan Franc (osebnostna lastnost)
Predan Jožefa
Predan Pavel
Predan Terezija
Predikaka Janez (osebnostna lastnost)
Pregl Ema (osebnostna lastnost)
Pregl Marija
Pregl Rozika
Pregl Stanko
Prelog Anton (pokrajinski)
Pristavnik Elizabeta (poklic)
Pristavnik Helena
Pristavnik Janez
Pristavnik Jožef
Pristavnik Marija
Pristavnik Pavel
Pristavnik Pavel
Prosenjak Jurij (osebnostna lastnost)
Pučelik Fric
Pučelik Fric
Pučelik Karolina (roj. Böhm)

Pučnik Davorin
Pučnik Justina (roj. Kovačič)
Pučnik Osvald
Pukl Anton (osebnostna lastnost)
Pukl Marija
Purg Matevž (nem.)
Rajšp Elizabeta
Raner Mirko (nem.)
Raner Štefka
Razboršek Ana
Razboršek Jože
Razboršek Jože
Razboršek Konrad
Razboršek Marija
Razboršek Nevenka
Razboršek Zvonko
Repnik Alojz (osebnostna/pokrajinska lastnost)
Repnik Andrej
Repnik Angela
Repnik Franc
Repnik Franc
Repnik Ivana
Repnik Marija
Repnik Matilda
Repnik Pavlina
Repnik Simon
Resman Anton (nem.)
Resman Kamila (roj. Welle)
Rigler Adolf (nem.)
Rigler Anica
Rihtarič Pavlica (nem.)
Rodič-Konček Ana
Rodič-Konček Anton
Romih Mihael (narodnostna pripadnost)
Romih Miloš
Romih Pepca
Rotko Maks
Rozman Vlastica
Sagadin Ana
Sagadin Angela
Sagadin Anton
Sagadin Elizabeta
Sagadin Ivan
Sagadin Janez
Sagadin Janez
Sagadin Jožef

Sagadin Jožefa
Sagadin Marija
Samec Angela (osebnostna lastnost)
Samec Jakob
Samec Marija
Skekovec Anton
Skrbič Hilena (osebnostna lastnost)
Skrbič Ludvik
Skrbič Ludvik
Skrbič Rozalija
Skrbič Rozalija
Skrbič Zdravko
Smodej Ivan
Smodej Marta
Smogavec Alojzija (osebnostna lastnost)
Smogavec Franc
Smogavec Jožef
Smogavec Marija
Soršak Julijana
Spritzei Albin (nem.)
Spritzei Ana (roj. Turner)
Stauber Ignac (nem.)
Stauber Marija
Stauber Terezija
Stavbar Bogomir (poslovenjen, poklic)
Stavbar Gabrijel
Stavbar Jožef
Stavbar Marija
Stavbar Marija
Stavbar Stanislav
Strajnšak Franc (osebnostna lastnost)
Strajnšak Hermina
Suhadolnik Ivan (pokrajinski)
Svenšek Jožef
Svenšek Marija
Svetej Anton (osebnostna lastnost)
Svetej Marija
Škerget Mira
Škrinjar Marija
Škrinjar Mihael
Škvorc Roza (živalski)
Šmelc Jakob (nem.)
Šmelc Marija
Šmelc Terezija
Šmirmaul Andrej (nem.)
Šmirmaul Otilija

Šoba Franc
Šoba Jelka
Španbauer Elizabeta (nem.)
Španinger Edi (nem.)
Španring Jožefa
Španring Srečko
Španring Terezija
Špendl Ida (nem.)
Špendl Srečko
Špendl Viktor
Špendl Viktor
Špurej Franc (nem.)
Špurej Ivan
Špurej Jože
Špurej Jože
Špurej Jožefa
Špurej Pavla
Štern Alojz (nem.)
Štern Ana
Štern Ana
Štern Ana
Štern Anton
Štern Anton
Štern Antonija
Štern Blaž
Štern Boštjan
Štern Ema
Štern Franc
Štern Franc
Štern Franc
Štern Genovefa
Štern Ivan
Štern Ivan
Štern Janez
Štern Janez
Štern Jože
Štern Juljana
Štern Konrad
Štern Ludvik
Štern Marija
Štern Marija
Štern Matevž
Štern Neža
Štern Regina
Štern Roza
Štern Simon

Štern Stanko
Štern Štefan
Štern Štefanija (roj. Podlesnik)
Štern Zdenko
Štibec Jožef (nem.)
Štok Andrej (osebna lastnost)
Štok Borut
Štok Frančiška
Tičar Erika (živalski)
Tičar Slavko
Tomažič Elizabeta (osebno ime)
Tomažič Janko
Tomažič Maks
Tomažič Martin
Tomažič Milena
Tomažič Miša
Tomše Ana (osebno ime)
Tomše Favstin
Tomše Pavla
Tomše Štefan
Toplak Albina (osebna lastnost)
Toplak Herman
Toplak Ivan
Toplak Milena
Tranšek Jožef
Tranšek Marija
Tranšek Martin
Trglec Alojzija
Trglec Avguštin
Trglec Franc
Turnšek-Vešner Alojz (nem., pokrajinski)
Turnšek-Vešner Alojzija
Turnšek-Vešner Stanko
Uranjek Franc (osebna lastnost)
Uranjek Ivan
Uranjek Ljudmila
Uranjek Marija
Uranjek Rafael
Urh Milan (osebno ime)
Vanček Alojz (osebno ime)
Vauhnik Ana (nem.)
Vauhnik Ana
Vauhnik Avgust
Vauhnik Frančiška
Vauhnik Gordana
Vauhnik Ivan

Vauhnik Jože
Vauhnik Jože
Vauhnik Simon
Vazovec Friderik (poklic)
Vazovec Terezija
Veber Ana (nem., poklic)
Veber Gabrijel
Veber Ivan
Veber Ivanka
Veber Jože
Veber Marija
Veber Micika
Veber Miroslav
Velec Jože
Velec Marija
Velec Marija
Velec Roman
Veras Jože (osebno ime)
Veras Jožefa
Veras Štefan
Veronik Genofefa (osebno ime)
Virant Julka
Virant Jurij
Virant Marija
Visočnik Anton (pokrajinski)
Visočnik Avguštin
Visočnik Franc
Visočnik Jožefa
Visočnik Karel
Visočnik Ludvik
Visočnik Marija
Visočnik Marija
Visočnik Terezija
Visočnik Zvonko
Vodošek Katarina (pokrajinski)
Vodušek Anton
Vodušek Matilda
Vogrinec Rozika
Volmut Branko
Volmut Jožef
Volmut Štefan
Volmut Terezija
Vrbnjak Martin (osebna lastnost, pokrajinska
pripadnost)
Vrečko Ivan
Vrečko Marija

Vrečko Matevž
Vrečko Štefan
Vrečko Terezija
Vrhovšek Gustl (pokrajinski)
Vrhovšek Jože
Vrhovšek Jože
Vrhovšek Konrad
Vrhovšek Lojska
Vrhovšek Marija
Vrhovšek Olga
Walburga Gabriela (nem.)
Welle Alfons (nem.)
Welle Alfons, Anton
Welle Jakob
Welle Maximilian
Zabukovnik Elizabeta (pokrajinska)
Zakrajšek Majda (pokrajinska)
Zorčič Anton (osebno ime)
Zorčič Ivan
Zrnko Franc
Zrnko Marija
Žgalin Jožef (poklic)
Žgalin Marija
Žgalin Zinka
Žigart Angela (osebno ime)
Žigart Henrik
Žižek Franc (osebnostna lastnost)
Žižek Karel
Žižek Terezija